

CUPRINS

CAPITOLUL I

INTRODUCERE ÎN PROBLEMATICA CURSULUI

„ <i>POLITICI EDUCATIONALE</i> ”	9
I.1. CONSIDERAȚII PRELIMINARE	9
I.2. POLITICI EDUCATIONALE EUROPENE	9
I.3. CADRUL EUROPEAN AL CALIFICĂRILOR	10
I.4. POLITICI EDUCATIONALE NAȚIONALE	11
I.5. DELIMITĂRI CONCEPTUALE PRIVIND POLITICILE EDUCAȚIONALE	12
I.6. ELABORAREA POLITICILOR EDUCATIONALE	14
I.7. CARACTERISTICILE POLITICE GENERALE ALE ACȚIUNII EDUCAȚIONALE	17
I.8. PRINCIPIILE ELABORĂRII, IMPLEMENTĂRII, MONITORIZĂRII ȘI EVALUĂRII UNEI POLITICI	18
I.9. ATRIBUȚIILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE ORGANELOR MANAGERIALE ALE FACTORILOR MANAGERIALI ÎN PROBLEME DE POLITICI	19
1.10. ABORDĂRI TEORETICO-PRACTICE	20

CAPITOLUL 2

EDUCAȚIA ȘI POLITICILE EUROPENE ACTUALE

2.1. CALITATEA EDUCAȚIEI LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE	22
2.2. TENDINȚE EUROPENE ÎN ASIGURAREA CALITĂȚII EDUCAȚIEI ÎN ROMÂNIA	30
2.2.1. PROCESUL BOLOGNA	32
2.2.2. LEGEA EDUCAȚIEI NAȚIONALE	35
2.2.3. AGENȚIA NAȚIONALĂ DE ASIGURARE A CALITĂȚII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR ȘI AGENȚIA NAȚIONALĂ DE ASIGURARE A CALITĂȚII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR (ARACIP/ARACIS)	37
2.3. STUDII PRIVIND ANALIZA POLITICILOR EDUCATIONALE DIN ROMÂNIA	40

CAPITOLUL 3**SCHIMBAREA EDUCAȚIONALĂ ȘI POLITICILE**

EDUCAȚIONALE	48
3.1. CONSIDERAȚII PRELIMINARE	48
3.2. EDUCAȚIE PENTRU DEMOCRAȚIE, DEZVOLTARE ȘI SECURITATE.....	50
3.3. ÎNVĂȚAREA DEFICITARĂ A NORMELOR ȘI COMPETENȚELOR DEMOCRATICE.....	54
3.4. POLITICI EDUCAȚIONALE PUȚIN ADAPTATE UNUI CONTEXT DEMOGRAFIC DINAMIC ȘI UNEI PIEȚE A MUNCII ÎN SCHIMBARE	55
3.5. EDUCAȚIA -FACTOR DE SCHIMBARE ȘI DE PROGRES SOCIAL	56
3.6. MODIFICAREA ABORDĂRILOR PRIVIND EDUCAȚIA.....	58

CAPITOLUL 4**CADRUL NAȚIONAL DE POLITICI EDUCAȚIONALE**

ACTUALE	63
4.1. ANSAMBLUL STRATEGIILOR NAȚIONALE DIN DOMENIUL EDUCAȚIEI ȘI OBIECTIVELE CHEIE	63
4.2. NOILE LEGI ALE EDUCAȚIEI.....	64
4.3. STRATEGIA NAȚIONALĂ PENTRU EDUCAȚIA PENTRU MEDIU ȘI SCHIMBĂRILE CLIMATICE 2023-2030.....	66
4.4. STRATEGIA NAȚIONALĂ DE EDUCAȚIE FINANCIARĂ (SNEF 2030)	67
4.5. STRATEGIA NAȚIONALĂ PENTRU EDUCAȚIE PARENTALĂ ...	68
4.6. STRATEGIA NAȚIONALĂ ANTICORUPȚIE	69
4.7. DIRECȚII ȘI PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PREUNIVERSITAR.....	71
4.8. DIRECȚII ȘI PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR.....	72
4.9. REFORME NAȚIONALE ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI ȘCOLARE	72
4.10. POLITICI CURRICULARE	73
4.11. PROGRAME SOCIALE.....	78
4.12. ORGANIZAREA SISTEMULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT- ELEMENTE DE REFORMĂ.....	79

CAPITOLUL 5

POLITICI EDUCAȚIONALE PRIVIND EDUCAȚIA TIMPURIE	84
5.1. CONTEXT LEGISLATIV NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL PRIVIND EDUCAȚIA TIMPURIE	84
5.2. DREPTURILE COPIILOR MICI (Raportul UNICEF „Situația copiilor în lume: Copilăria timpurie”, 2001)	85
5.3. REFORME NAȚIONALE ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI ȘI ÎNGRIJIRII COPIILOR PREȘCOLARI.....	87
5.4. STRATEGIA NAȚIONALĂ DE EDUCAȚIE PARENTALĂ „PĂRINȚI EDUCAȚI, COPII FERICIȚI” 2022-2030	90
5.5. SPECIFICUL EDUCAȚIEI TIMPURII	93

CAPITOLUL 6

POLITICI EDUCAȚIONALE PRIVIND PROFESIONALIZAREA CARIEREI DIDACTICE	102
6.1. PROFESIONALIZAREA CARIEREI DIDACTICE-PROF.....	102
6.2. ÎMBUNĂTĂȚIREA PROFESIEI DIDACTICE ÎN ROMÂNIA-PERSPECTIVE ALE POLITICII PENTRU EDUCAȚIE © OECD 2020.....	107
6.3. FORMAREA PROFESIONALĂ A CADRELOR DIDACTICE-POLITICI EUROPENE	117
6.4. REPERE ACTUALE ÎN PROFESIONALIZAREA CARIEREI DIDACTICE IN ROMÂNIA.....	132

CAPITOLUL 7

POLITICI EDUCAȚIONALE PRIVIND DIGITALIZAREA EDUCAȚIEI	140
7.1. STRATEGIA PRIVIND DIGITALIZAREA EDUCAȚIEI DIN ROMÂNIA	140
7.2. SMART-EDU – APEL LA O ACȚIUNE COMUNĂ PENTRU DIGITALIZAREA EDUCAȚIEI DIN ROMÂNIA.....	148
7.3. POLITICI EUROPENE ÎN DOMENIUL DIGITALIZĂRII.....	150
7.4. CADRUL JURIDIC PENTRU DIGITALIZAREA EDUCAȚIEI	153
BIBLIOGRAFIE	159

CAPITOLUL I

INTRODUCERE ÎN PROBLEMATICA CURSULUI *„POLITICI EDUCAȚIONALE”*

I.1. CONSIDERAȚII PRELIMINARE

Educația, ca și politica, este un domeniu public a cărui organizare și reglementare se proiectează prin legi și se materializează prin instituții și reguli de conducere.

Așadar, în sens restrâns, cu referire la demersurile central guvernamentale, politica educațională se întreprinde prin decizii obiectivate în documente oficiale (legi, hotărâri de guvern, regulamente ministeriale etc.).

În sens larg, cu referire la transferarea și multiplicarea deciziei prin descentralizare, până la nivelul instituțional, politica educațională poate fi asimilată cu planurile sau programele educaționale (politicile), concepute și aplicate global sau sectorial, inclusiv la nivelele de politici ale instituției de educație timpurie, ale școlii, ale grupei/clasei. Suportul de curs include aspecte de aplicare a politicilor educaționale la toate nivelele:

- 1) internațional, național, local, instituțional;
- 2) global (ex. politica educației în România, – sau în universitate/școală, grădiniță – analizată pe toate dimensiunile);
- 3) sectorial (politicile din domeniile curriculum-ului, pregătirii personalului didactic, ale educației pentru categoriile de copii/elevi cu nevoi speciale, politicile de parteneriat educațional etc.).

I.2. POLITICI EDUCAȚIONALE EUROPENE¹

- ♣ Consiliul European extraordinar de la Lisabona (martie 2000): spre o Europă a inovației și a cunoașterii
- ♣ Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului, CM/Rec (2010)7

¹ <https://edu.ro>

- ♣ Recomandarea Comitetului de Miniștri privind educația pentru cetățenie democratică, CM/Rec(2002)12
- ♣ Recomandarea Comitetului de Miniștri privind educația pentru drepturile omului în școli, CM/Rec(85)7
- ♣ Procesul de la Bologna: crearea spațiului european de învățământ superior
- ♣ Recomandarea Comitetului de Miniștri privind asigurarea educației de calitate, CM/Rec (2012)13
- ♣ Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului privind stabilirea unui sistem european de credite pentru educație și formare profesională (SECEFP), (2009/C 155/02)
- ♣ Recomandarea Comitetului de Miniștri referitoare la libertatea academică și autonomia universitară, CM/AS (2007) Rec1762
- ♣ Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului privind stabilirea unui cadru european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională, (2009/C 155/01)
- ♣ Recomandarea Comitetului de Miniștri privind educația copiilor romi/țigani în Europa, CM/Rec (2000) 4
- ♣ Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului cu privire la competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, (2006/962/CE)
- ♣ Cartea Verde privind Spațiul european de cercetare: perspective noi, (SEC(2007)412)
- ♣ Decizia Comisiei privind Spațiul european de cercetare, (2008/111/CE, Euroatom)

I.3. CADRUL EUROPEAN AL CALIFICĂRILOR²

- ♣ Cadrul European al Calificărilor (EQF) – Calificări acreditate
- ♣ Cadrul European al Calificărilor (EQF). Standarde Europene Active
- ♣ Cadrul European al Calificărilor (EQF) – Cedefop
- ♣ Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2017 privind Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și de abrogare a Recomandării Parlamentului European și a Consiliului

² <https://mecc.gov.md/ro/content/cadrul-european-al-calificarilor>

din 23 aprilie 2008 privind stabilirea Cadrului european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții, (2017/C 189/03)

- ♣ Standardele și Liniile Directoare pentru Asigurarea Calității în Spațiul European al Învățământului Superior (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, ESG 2015), elaborate de Asociația Europeană pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (ENQA)
- ♣ Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 18 iunie 2009 privind stabilirea unui cadru european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională (2009/C 155/01)

I.4. POLITICI EDUCAȚIONALE NAȚIONALE³

- Proiectul Administrației Prezidențiale, Romania Educată.
- Strategia Națională de Apărare a Țării 2021-2024.
- Programul de Guvernare 2021-2024.
- Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030 (SNDDR 2030).
- Legea Învățământului Preuniversitar nr. 198/2023
- Legea Învățământului Superior nr. 199/2023
- Programul Național de Reformă 2023
- Programul Național pentru Redresare și Reziliență. Ministerul Educației – Componenta C.15
- Strategia Națională privind Educația pentru Mediu și Schimbări Climatice 2023-2030
- Strategia Națională de Educație Financiară (SNEF), 2030
- Strategia Națională pentru Educație Parentală
- Strategia Națională Anticorupție
- Procesul de reformă a educației și direcțiile prioritare
- Direcții și priorități de dezvoltare pentru învățământul preuniversitar
- Direcții și priorități de dezvoltare ale învățământului superior

3

I.5. DELIMITĂRI CONCEPTUALE PRIVIND POLITICILE EDUCATIONALE

Politica în limbajul comun are multiple conotații. Politica este un concept care include aproape toate realitățile determinate direct sau intermediat de guverne sau de alte organisme de conducere instituite la nivel național și internațional.

Politica poate fi înțeleasă în mai multe accepțiuni. Două din cele mai cunoscute sunt implicarea în conducerea statului sau a cetății (polis) și arta de a governa oamenii ce trăiesc într-o societate.

Politica, într-o accepțiune mai restrânsă, sectorială și tehnică, poate fi interpretată ca fiind un ansamblu de intenții și decizii ce funcționează într-un cadru instituțional delimitat prin competențe profesionale specifice (politica educației, a sănătății, a relațiilor internaționale etc.) cea mai recentă tendință manifestată în literatura pedagogică a politicii educației conferă termenului de politică sensul a ceea ce fac organizațiile/ instituțiile și care sunt cauzele acelor activități.

Politologia (gr. polis „stat”, „cetate” și logos „știință”) desemnează știința politică. Primele consemnări sunt în Germania unde termenul a fost propus de Eugen Fisher Baling și preluat de Gert von Eyneren într-o publicație din 1954, precum și în Franța, de către A. Therive. Dezvoltată inițial ca demers al filosofiei politice, politologia s-a specializat ulterior pe diferite areale ale investigației politice. Ramurile tradiționale ale științei politice (delimitate după Ph. Braud, 2001) sunt:

- Teoria politică
- Sociologia politică
- Administrația publică sau politicile publice
- Relațiile internaționale.

Constantin Petrovici remarcă despre conceptul de politică faptul că acesta „desemnează atât scopurile pe care deținătorii puterii și le fixează, cât și modul concret, organizat, în care acțiunile sunt întreprinse pentru atingerea acestor scopuri. Limba engleză conține două cuvinte care permit diferențierea clară a celor două aspecte: politics pentru primul și policy pentru al doilea. Trecerea de la un termen la altul nu este ușoară și de multe ori depinde de context.”⁴

⁴ <https://ru.scribd.com/document/48271069/Politici-Educationale-Petrovici-07>

Acestea sunt aspectele care marchează definiția dată de Girod politicii educaționale: „ansamblu coerent de decizii și de mijloace prin care o putere (și în mod special, o putere guvernamentală) asigură pe parcursul unei perioade date compatibilitatea între opțiunile educaționale fundamentale și constrângerile caracteristice câmpului social în care acestea se aplică”

Iar în accepția unor autori „politica educațională reprezintă acel ansamblu de preocupări teoretice și aplicative, care, pornind de la datele și resursele reale ale unei anumite comunități umane, sintetizează opțiunile fundamentale (definitorii) ale acesteia vizând formarea/educarea eficientă a membrilor săi”⁵

Definiția generală a politicilor educaționale se referă la conducerea procesului de schimbare și a inovațiilor în sistemul educațional, reprezentând opțiuni materializate în documente oficiale. În literatura de specialitate pot fi identificate mai multe criterii de clasificare a tipurilor de politici educaționale.⁶

Astfel, se atestă: politică educațională pozitivă, care dă răspuns unei probleme date, sau negativă, care elimină efectele unor acțiuni; politică educațională explicită, care formulează coduri prestabilite, sau implicită (nu formulează, ci se bazează pe coduri nescrise, neexplicate prin regulamente); politică normativă, care stabilește condiții și criterii, sau procedurală (stabilește procedee, moduri de acțiune); politici publice care aparțin statului și politici nonpublice care aparțin societății civile; politici centralizate, care sunt coordonate și implementate de un for superior, de o instituție centrală, sau descentralizate, care se realizează la fiecare nivel, domeniu, zonă geografică prin responsabilitatea și a altor instituții zonale, locale.⁷

În general, conținutul politicii educaționale vizează organizarea sistemului de învățământ, funcționarea instituțiilor de toate nivelurile, finanțarea învățământului, evaluarea, managementul, curriculumul, selectarea, formarea, perfecționarea și promovarea personalului didactic.

Obiectul de studiu al disciplinei politica educației: “A studia politicile educației presupune a aborda modalitatea în care distribuția puterii și luarea deciziilor afectează rezultatele educației”.⁸

⁵ Crișan A., Reformă la firul ierbii. Programul Educația 2000+ sau lecțiile unui proces de schimbare. Un studiu al politicii educaționale. București: Humanitas Educațional, 2003.

⁶ Wadi D. Haddad, Education policy-planning process: an applied framework, Paris, 1995, UNESCO: International Institute for Educational Planning.

⁷ UNESCO, Handbook on Education. Policy Analysis and Programming, UNESCO, 2013

⁸ Enciclopedia Internațională a Educației, Husen, T.(coord.), 1985, 1995 (vol. 3 p. 397)